۲۱ نچی‌ین №21 ۱۳۲٤ سنه. ۹ ربیع اخر. شنبه. ۱۹۰٦ سنه. ۲۰ مای. ۱ نچی بیت

يولدز

«يولدز»
جریده‌سینڭ بهاسی برسنه اوچون
(۳) صوم، آلتی آی اوچون
(۱) صوم (۵۰) تیین، دورت
ای اوچون (۱) صومدر.
شاگردلر اوچون برسنه‌لکی
(۲) صوم وهر آیی (۲۱) تیینلر.

يولدزنڭ اداره وکتبخانه‌سی شهر
قزانده بورنایف مسجدی قارشنده
(۱٤) نومرلی خانه‌ده، هر کون ایرته
ساعت (۸) دن کوندز ساعت
(۲) یه قدر آچقدر. باشقه وقت
زائر ومشتریلر قبول ایدلمزلر.

محرر وناشری:
احمد هادی مقصودی.

„Юлдузъ“
ЕЖЕНЕДѢЛЬНАЯ ГАЗЕТА
Цѣна 3 руб. на годъ.
Редакція и Контора:
Казань, Екатерининская улица № 14.
АДРЕСЪ:
Казань, редакція „ЮЛДУЗЪ“
Russie, Kazan, rédaction „Julduz“.
Плата объявленія:
послѣ текста за мѣсто строки петита 12 коп.

تکراری موجب اولمایان فکری وفنی مقاله‌لر ممنونیت ایله قبول ایدلورلر. درج ایدلمه‌ین مقاله‌لر حقنده جواب ویرلمز واشنکا قبول ایدلمز.

هر نسخه‌سی (۵) تیینلر. ادبی، فنی، معاشی وسیاسی هفته‌لك جریدهٔ ترکیه‌در. اون نسخه‌سی (۳۵) تیینلر.

دومانڭ جوابی. (آخری)

پاشاده حضرتلرینڭ رسمی نطقینه قارشی دوما طرفندن ویرلمش آدریسنڭ آخری:

دوما بارچه خلق طرفندن وکالت طریقی ایله جنابکزگه عرض قیلادر که خلق صایلاغان دوما چلینلری ایله پادشاه آراسنده، استینا کبی هیچ بر واسطه قالماسه ایدی. دوما ایله پادشاه آراسنده (گوسودارستوینی سوویت) شورای دولت دیوانی بولماسه ایدی. چونکه آنڭ چلینلری بارچه خلق طرفندن صایلانمیلر. کوبسی تعیین قیلنوب غنه قویلالر. صایلانغانلری‌ده الوغ درجه‌لی وبای کشیلر طرفندن‌غنه صایلانالر. خلقدن ایمانه ونالوك دوما رضا بولغان مقدار ده‌غنه آلنسه ایدی. دوما هر تورلی نظام وزاکونلر حقنده کینکاش قیلا آلسه ایدی. بارچه خلققه شخص، اعتقاد، سوز، باصما، جمعیت، مجلس واش طاشلاو حریتلری بارسی‌ده بیرلسه ایدی.

دوماغه جبیلوب قول قویوب عریضه بیرورگه بارچه خلق اختیارلی بولسه ایدی. روسیه اچنده هر تورلی صنف خلق قایسی ملتدن وقایسی دیندن بولسه‌ده، ایر بولسه‌ده، خاتون بولسه‌ده نظام قارشنده برتیگز درجه‌ده طوتلسه ایدی.

محکمه حکمندن باشقه پولیسه وژاندارمسکی کبی چیناونیکلرنڭ تله‌وی ایله گنه هیچ کم حبسگه یابلماسه ایدی. هیچ بر عیب اوچون اولتر وایله جزا قیلنماسه ایدی وحاضرده مستحق بولوب کورنگان کشیلرگه اول جزا قیلنمایه‌چغی تیز زمانده حکم قیلنسه ایدی.

بیرلری یتشمه‌گان آول خلقلرینه، خزینه بیرلرینی، اودیلنی بیرلیرنی، کابینیت بیرلرینی، چیرکاو ومانا ستیر بیرلرینی هم‌ده اوزلری رضا بولماسلق بولغانده‌ده خاص کشیلرنڭ بیرلرننی صاتوب الوب بیرو حقنده نظام ترتیب قیلو دوماغه طابشرلسه ایدی.

اش خوجه‌لری طرفندن اشچی خلقلرغه هیچ جبر وظلم قیلا آلماسلق روشده عدالتلی نظاملر چقارلسه ایدی.

دوما بارچه خلقنی اوقوتوب آغارتو خصوصنده‌ده نظاملر ترتیب قیلاچقدر.

حاضرده ایمانا ونالوکلر فقیر خلقدن کوبرمك جییلغانی کورینه‌در. بو خصوصده‌ده دوما عدل نظاملر چغارورغه طرشاچقدر.

خزینه آقچه‌سینڭ تییشلی اورنلرینه صرف قیلنولری حقنده‌ده دوما کینکاش قیلاچقدر:

شهر وزیمستوا اشلرینی اداره قیلونڭ نظاملرینی‌ده تمام اوزگارتمك تییشلیدر. بو اشلرگه کشیلر صایلانغانده هر بر خلق صایلاو اشلرینه قاتشورغه تییشلیدر.

روسیه دولتی بیك کوب تورلی ملت وطائفه‌دن مرکبدر. روسیه‌ده هر ملتنڭ اوزلری تله‌گانچه معیشت قیله‌سی کیله‌در. هر بر تورلی خلق روسیه‌گه خیرخواه بولسون اوچون هر بر طائفه‌گه دین‌ده ودنیا اشلرنده تله‌گان روشلرچه تدبیر وحرکت قیلورغه کامل ایرك بیرمك تییشلیدر. دوما بو خصوصده‌ده اجتهادده بولاچقدر.

جناب پادشاه.

بونده یازلغان اشلرنڭ هر برسندن اول قیلناچق ده‌ی بر الوغ اش باردرکه اول‌ده، دین اشلری طوغرسنده، سیاسی اشلر حقنده بیر مسئله‌سی خصوصنده عیبلی کورنگان کشیلر بارچه‌سی عفو عام قیلنمقلغی‌در. بونی حاضر بوتون خلق استیدر. دوما مجلسنده اینڭ الك سویله‌نگان سوزده اوشبو سوز بولدی.

خلق ایله پادشاه آراسنده برلك واتفاق قوتله‌نسون اوچون اوشبو عفو عامنڭ تیز اعلان قیلنووینی دوما سزدن جدا منتظردر.

دوما حالندن.

ایمدی بوگون دوما مجلسلری آچلووینه (۲٤) کون بولادر. اوشبو کونلر اچنده دوما سرایندە (یعنی طاوریچسکی دوورینسده) (۱۵) قدر مجلسلر بولمشدر. اولگی مجلسلرنڭ اجمالی (۱۹) نچی یولدزده درج قیلنمش ایدی.

حاضرده بوتون روسیه‌نڭ کوزی وکوڭلی دوماده‌در. هر کمنڭ کوڭلنده: دوما نیلر قیلدی؟ دومانڭ نیندی فائده‌لری بولدی؟ کبی سؤاللر یوریدر.

بعض آشغچلر: (دومادن هیچ بر فائده چقمادی. دوما یوقلی) کبی سوزلرنی ده‌سویلیلر.

لکن فهملی کشیلر دومانڭ همان اشده ایکانینی آڭلیلر. واقعا دوما اشله‌می توگل، اشلیدر. لکن آقرن آقرن بیك تدبیر ایله اشلیدر.

۸ نجی مایغه قدر دوما، پادشاه حضرتلرینك تخت خطبه‌سینه جواب حاضرله‌دی. بو جواب ترتیب قیلنوب قرارغه آلنغانچی بیك كوب سوزلر سویله‌ندی.

اوكته‌بر اورتاسینه قدر تورلی میتینگلرده یاشلر سویله‌گان سوزلرنك هر برینی دوماده قارتلر تكرار قیلدیلر. اوّلده اول سوزلرنی مجلسلرده طڭلارغه قورقوب یوروچی كشیلر دوماده بیك ایركنله‌ب سویله‌دیلر. چونكه نظام بوینچه دوما چلینلرنده حریت شخصیه وحریت كلامیه وحریت فكریه واردر. آنلرنی سویله‌گان سوزلری اوچون هیچ كم عیبلی آلمیدر. پولیسه مأمورلریده ژاندارمسكیلرده دوما چلینلرینه قول تیبره آلمیلر.

شول حریتلری آرقاسنده چلینلر كوڭللرینی باصقانچی سویله‌دیلر. بو سوزلر تورلی طریقلر ایله گازیته‌لرگه‌ده كوب یازلمشلر ایدی. شول سببدن اول فكرلرنی چلینلرنك تكرار قیلووی بعض كیمسه‌لر نظرنده فائده‌سز كبی كورنسه‌ده، حقیقتده فائده‌دن خالی بولمادی. چونكه دوماده ترتیب ایله سویله‌نه سویله‌نه، چلینلرنك كوبسینك فكرلری برله‌شدی. آوللردن صایلانوب كیلمش موژیكلرده مملكتمزده‌گی كیه‌چیلكلرنك حقائق واسرارینی آڭلادیلر. شول سببدندركه حاضرده دوماده كوب مسئله‌ده قرارلر عمومی اتفاق ایله قبول ایتلمكده‌در.

دوما پادشاه حضرتلرینه جوابنی بیك معقول روشده ترتیب قیلدی. حاضرگه قدر دوما بالفعل هیچ بر نظام چغووینه سبب بولماسه‌ده، بارا طورغاچ نیندی نظاملر چغاراچغیتی اوشبو جوابنده اجمالا بیك یاخشی آڭلاندی. اوشبو قدر اش‌ده بیك كچكنه اش توگلدر.

بو قدر الوغ اشنی اویلامی وكیڭاشمی تیز گنه قیلو ممكن توگلدر. جوابنامه‌نك بر آزی ۲۰ نچی یولدزده درج قیلنمش ایدی. آخری اوشبو یولدزده مندرجدر.

بو جوابنی دوما، پادشاه حضرتلرینه اوزینك وكیللری آرقلی اوزی طابشرمقچی ایدی. تورلی مانعلر چقدی. بو ممكن بولمادی. وزیرلر باشلغی ۸ نچی مایده دوما مجلسینه خبر ایتدی كه «پادشاهنك فرمانی بوینچه جوابكز سرای نظارتی آرقلی طابشرلاچق» دیدی.

بو حال دوما چلینلرینك عموماً كیفلرینی بوزدی. هر برسی بو حالدن اوزلرینه اعتبار والتفاتنك آزلغینی آڭلادیلر.

دوماده حاضرده كوب سوزگه قاتشا طورغان پارتیه اوچدركه بر نچیسی مشهور (كادیتلر یعنی حریتچیلر) پارتیه‌سیدر. بو پارتیه ایڭ قوّتلی پارتیه‌در. ایكنچیسی (ترودوۋایا گروپپا) پارتیه‌سیدركه كسب واجتهاد اهلی پارتیه‌سی دیمكدر. دوماده ایڭ صول طرف پارتیه اوشبو پارتیه‌در. آول خلقندن صایلانغان چلینلرنك كوبسی اوشبو پارتیه‌ده‌در. اوچنچیسی (آفتانومیستلر) پارتیه‌سیدركه چلینلرینك كوبسی روس ملتینه باشقه ملتدن بولغان كشیلردر. آنلرنك مقصودلری روسیه‌نك بوتونلگینی بترمیچه هر طرفینی فینلاندیه كبی اوز آلدینه اداره قیلنا طورغان واق واق ممتاز ولایتلرگه آیرودر. بونلر، بوتون روسیه چیت مملكتلر ایله اش قیلغانده عمومی اتفاق ایله برلكده اش قیلسه‌ده، داخلی اشلرنی هر طرف اوزی تله‌گانچه اداره قیلو معقول دیلر.

پادشاه حضرتلرینه دوما اوز جوابینی اوزی طابشروغه وزیرلر تدبیرینك قارشی كیلووینه كاسبلر گروپپاسی بیگره‌ك ناراضی بولدی. حتی آنلر اوپكه‌له‌ب هر قایومز قایتوب كیته‌رگه كیره‌ك دیدیلر. لكن بو خصوصده حریت پارتیه‌سی آچووینی یوتدی. آزه‌بر اوپكه اوچون اشنی بوزونی معقول كورمه‌دی. حكومت ایله آرامزنی بوزلمی قالماس. لكن بوزغانده مهمره‌ك مسئله‌ده بوزو معقول دیدی.

حریت پارتیه‌سینك سوزی مجلسكه مقبول بولدی. جوابنك خط ایله سرای نظارتی آرقلی طابشرلووینه هركم راضی بولدی. هر برسی ایمدی نظام كیڭاشلرینه كرشورگه كیره‌ك دیدیلر.

بر نیچه كونلر دوما اوزینك چلینلرینی تورلی بولكلرگه بولو ایله شغلله‌ندی. ودخی هر طرف چلینلرینك صایلانوب كیلولری حقنداغی كاغد وسندلری تفتیش قیلندی. دوما اوزینك پادشاه حضرتلرینه بیرگان جوابینه قارشی وزیرلر مجلسی طرفندن كیله‌چك جوابنی ۵ كون كوتدی. اول آراده دوماغه حریت پارتیه‌سی چلینلری طرفندن بر نیچه تورلی یا كڭا نظاملر حقنده معقول كورلگان قاعده ومادّه‌لر بیرلدی.

دومانك ۱۳ نچی مایده بولغان مجلسنده باش وزیر وباشقه بر نیچه وزیرلرده حاضر ایدیلر. باش وزیر گوریمكین دومانك پادشاهغه بیرلگان جوابنامه‌سنده یازلغان فكرلرگه قارشی حكومت‌نك «بیاننامه‌سی» (دیكلاراتسیه) نی مجلسكه اوقودی، بو دیكلاراتسیه‌نی آخرینه قدر چلینلر بیك اخلاص ایله طڭلاب طوردیلر. لكن آخرده عموما بیك محزون (۸) بولدیلر. چونكه بو بیاننامه‌ده دومانك تله‌گان اشلرینك كوبسینه یوللر قالدرلمامشلر. كوب اشلر اسكیچه قالدرلاچغی آڭلاتلمشدر. اوزی ظاهرده بیك اوستالق ایله ترتیب قیلنمش ایسه‌ده، باطننده دومانی بیك اورشمشدر. اچنده «سز اوزگزگه طابشرلماغان اشلرگه كوب قاتشماگز. اوزگزنك شأنگز بولغان اشلرده كیڭاشوب معقول طابقان فكرلرگزنی بزده معقول كورسه‌ك بیك ممنونیت ایله آلغه آلورمز، لكن بزگه معقول كورلمه‌گان اشلرنی میدانغه چغارورغه حاضر ایرته‌در» دیگان مآلده سوزلرده باردر. بو بیاننامه‌دن دوما هیچ راضی بولمادی بوڭا قارشی دوماده بیك قاتی سوزلر سویله‌ندی. نابوكوف، رودیچف وكوۋالیفسكی سویله‌گان سوزلر بیك معنالیدرلر. بو سوزلر آراسنده: «بز جوابنی پادشاه حضرتلرینك اوزلرندن كوته‌مز. پادشاه ایله بزنك آرامزغه مینیسترلر قاتشماسونلر. آنلر بزنی اویره‌تمه‌سونلر. بز اوزمز قیلاچق اشنی اوزمز بلورمز.

وزیرلر اوزلری علم حقوقنی یاخشیلاب بلمیلر ایكان. پادشاه بیرگان ایركنلكنی خلقدن قزغانماقچی بولالر. بوندی وزیرلرنك وزیرلكده طورولرنده هیچ فائده یوق!» دیگان مآلده سوزلرده بار ایدی.

اوشبو سوزلرنك تأثیری بوینچه بولمق كیرك كه حاضرده وزیرلر هر برسی استعفا (آتستاۋكه) بیروب اورنلرندن توشمك فكرنده ایمشلر.

دوما چلینلری وزیرلرنك بیان‌نامه‌سندن راضی بولمادقلرینی بیان قیلوب روسیه‌نك تورلی طرفلرینه تیلیغراملر بیرمشلر: «حكومت دومانك كیڭاشینی بوتونله‌ی قبول ایتمسكه طورا، هر ییرده دوماغه خیرخواه بولوب آگاه طورا گورگز» دیمشلر.

۱۵ نچی مایدن بیرلی دوماده ینه بر نیچه مجلسلر بولدی، هر برنده تورلی سوزلر

سویله‌نه‌درلر. لیکن بالفعل میدانغه چقارلغان زور ایش بولغانی هنوز یوقدر.

بیوروکراتیه طرفندن بولغان کیشیلر دوما چلینلرینی طارازلی‌ده فرض قیلالر ایمیش. شول سببلی‌دیرکه حکومتنینک رسمی گازیته‌سنده هر وقت دومانینک درجه‌سندن آرتق ایشلرگه قاتشوویندن شکایت قیلنادر.

ایسکی ترتیب طرفندن بولغان خلقلر هر طرفدن پیتربورغده پادشاه حضرتلری اسمینه: «بو دوما طاراتلسه‌ایدی. ایکنچی چلینلر صایلانسه ایدی» دیب تیلیگراملر بیره‌لر ایمیش. حکومت گازیته‌سی بوندی تیلیگراملرنی بیک قوواناب باصادر. اما دوماده سویله‌نگان حق سوزلرنینک هیچ برسینی درج قیلمیدر.

بو خصوصده دوما، وزیرلر مجلسینه بر شکایتنامه‌ده یوللادی.

بو کونلرده دوماده روسیه‌ده حاضرگی آچلق خصوصنده هم احتمال بوسنه ینه بولاچق آچلقلر خصوصنده تورلی تدبیرلر قیلو حقنده کیگاشلر قیلندی. آول خلقینه ملکدارلرنینک بیرلرینی خزینه طرفندن صاتوب آلوب بیرو خصوصنده‌ده کوب سوزلر سویله‌ندی. ۱۹ نجی مایغه قدر، بو خصوصلرده هیچ بر قطعی قرار بیرلگانی یوقدر.

دوما وزیرلرگه بر نیچه مسئله حقنده سؤالنامه‌لر یولللاب جوابلر صوریدیر. احریت فرقه‌سی طرفندن دوماغه تورلی ایشلر حقنده ترتیب قیلنمش نظام ماده‌لری بیرله‌در.

دومانی حکومت تیز طاراتاچق ایمش دیگان قورقنچلی خبرلر بولسه‌ده، دوما همان هر ایشنی بیک غیرت ایله طورغان کبی کورینه‌در. طاراتلغان تقدیرده تورلی فتنه چغو احتمالیندن دوما بیک خبردار در. شول سببدن قوولغان تقدیرده‌ده تیز طاراولغه نیتی یوقدر. هر احتماللنک آخری خیرلی اولسون.

معاشرت ادابی.

(دوامی)

پاراخودده هر حالده ممکن قدر گوزل وتمیز کیینمگه طروشمق تیبیشدر. خاتونلر بو مجبوریتده ایرلردن‌ده آرتوق اولوب حتی سفره‌گه مخصوص توالتلرینی هر دفعه سنده اجرا ایدرلر. بزنینک ڤولغا وسائره کبی نهر پاراخودلرنده هرکم باشلی باشنه وجانی استه‌دیکی وقت آشاب اچمه‌گه کامل اختیارلی ایسه‌ده، دیکز پاراخودلرنده «تابل دوت» دینلن عمومی سفره‌لر اولادر. جماعتلی یولچیلرده بو سفره‌لرگه اوطورورلر. بو تابل دوتلرده کاپیتان رئیس اولور. چونکه بونده کاپیتان صاحب‌خانه مقامنه قائمدر. کاپیتان یولچیلرنینک قدر ومرتبه‌لرینی آکلی آلدیغی قدر هر برینی درجه‌لرینه کوره اوطورتور. کاپیتاننینک کوستردیگی اورونی یاراتمیچی تاغیده‌یوقاریغه اوطورورغه طروشمق کاپیتاننی تجهیل دیمک اوله چغندن گرچه مرتبه‌سندن بر آز توبه‌ن اورونغه اوطورتولسه‌ده بو اعتناسزلقنی کاپیتانغه حواله ایدب هیچ سوز دشمه‌س.

دیکز پاراخودلرنده برنچی وایکنچی کلاسلرده آشامق اچمک اوچون آقچه مقدم آلنماقده‌در. امّا نهر پاراخودلرنده بو قاعده جاری دگلدر. بزنینک بو طرف اهل اسلام یولچیلرینک کوبسی خانه‌لرندن آلوب چیقدیقلری ایت، قازلق وطاوق کبی نرسه‌لر ایله وقت کیچررلر. بونلری دخی کایوتالرنده آشاب ماتاشوب اوطوردیقلری یرلرینی بویاب بتررلرکه بو حال یولچیلر طرفندن‌ده خدمتچیلر جانبندن‌ده نظر تحسین ایله کوریله‌چک احوالدن دگلدر.

پاراخوددن بر نرسه‌ده آشاب اچلمز ایسه خدمتچیلر طرفندن صارانلقغه حمل قیلنوب سیکا قارشو خدمتلرنده التفاتسز اولورلر. بناءعلیه آش وقتلرنده پاراخودنینک ضررسز آشلرندن آز اولسه‌ده آشامق تیبیشدر. وممکن قدر زالده آشامق لازمدر. مخصوص کایوتالرده آشامق هیچ مستحسن دگلدر..

نصارا آشلرندن دینا ایدیله‌چک احتراز لحم خنزیر وایت مسئله‌سیدر. حالبوکه بالق آشلرینک هر نوعسندن وسبزواتدن گوزل آشلر حاضرلتمک ممکندر. دیکز پاراخودلرنده اکثریا یولچیلرنینک اسملری بیلیتلرینه یازیلور. حتی بعضا بو اسملر بر تاقته‌غه یازیلوب زالغه یقین بریرگه آصلور. بعضا دخی یولچیلر ترکت استانسیه‌سنده آگینت طرفندن کاپیتانغه تقدیم وتوصیه ایدیلورلر. الحاصل کاپیتان یولچیلرینی طانور وبونلرنی بر برسی ایله طانیشدرر. بر یولچی‌نی کاپیتان هنوز طانیمامش اولور ایده اول یولچی کاپیتان آرقلی بر باشقه یولچی ایله بلشله‌نونی آرزو ایتسه، کاپیتانغه واروب کارت ڤیزیتنی ویروب «بنی شول یولچی ایله طانوشدروکزنی رجا ایده من» دییور ایسه، کاپیتاننینک بو رجانی قبول ایتوووی وظیفه‌سی اقتضاسندندر. شوقدرکه اول یولچینک طانوشمق استه‌دیکی ایکنچی یولچی بیک معتبر بر آدم ایسه، کاپیتان اوّل اول معتبر ذاتدن بلشله‌ندرورگه رخصت آلور. یولچیلر دخی بعضیلرینی بعضیلری ایله طانوشدرا آلورلر. پاراخودلرده طانوشمق تیمر یوللرغه قاراغانده بیگلره کدر.

دیکز پاراخودلرنده زالده توتون اچمک خلاف آداب اولوب فقط نهر پاراخودلرنده بو خصوصده اولقدر تعصب یوقدر. پاراخودنینک یورورگه مخصوص یرلرنده خاتونلر اولسه‌ده توتون اچوده هرکم اختیارلیدر. شوقدرکه بر یولچی معاشرت آدابنه زیاده رعایتکار اولوب طانوشدیغی خاتون یولچی دخی بیک معتبر ذواتدن ایسه، آنینک ایله سویله شکانده توتون اچودگل حتی توتوننی قولنده‌ده طوتماس.

پاراخودنینک اشبو سیریرلرنده مخصوص اسکه‌میه‌لر ویبدن اورولگان بیشکلر واردر. بو بیشکلرنی کم اوّل آلسه، آنینک اورنی عد اولنور. مگر خاتونلردن وباخصوص قارچقلردن بریسینینک اوطوردیغکز اسکه‌میه‌گه اوطورمق نیتنده اولدیغنی آکلاب کمال نزاکت ایله اورنکز ترک وتقویم ایدرایسه‌گز، بیک زور ظرافت ایتمش اولورسکز. هر جنس خاتونلره هرخصوصده رعایه ومرحمتده بولنمق شریعت بوینچه‌ده مأموردر. بویله برنزاکتنی قارت وخسته ایرلرگه کورسه‌توگز دخی غایت مقبولدر. پاراخودلرده طانشلمش یول ایبده‌شلری ایله اوزون صحبتلر ایتمک تیمر یوللرغه قاراغانده اوکغایراقدر. هوامساعد اولغانده مصاحبه‌گه مانع اوله‌چق طاوش وگوریلتی پاراخودلرده تیمر یوللرغه نسبتاً آز اوله چغندن جدی صحبتلرگه کرشمک ممکن اولور. لکن نه قدر اولسه‌ده، بو مذاکره ومصاحبه‌لر آنچق یول یالغزلغی سببلی وقت کیچرو اوچون عادی مکالمه‌لردن عبارت اولمالیدرلر.

یولچیلردن بر قسمینک میلتینه ودینینه تیه‌چک صورتده بحثلرده بولونمق دخی بیک عیبدر بو قاعده‌گه رعایت ایتمه‌مکده دوام

ایدیلر ایسه، اوزینك ميلت ودينينه طوقونيلان آدمنك بالذات منع ایتمگه ویاخود کاپیتانغه مراجعت ایدب منع ایتدیرمگه حقی واردر.

سیاحت اثناسنده صحبتلر دائما یورگان وکورگان یرلر گه ویاخود اوز مملکتینك احوالنه عائد اولمق کافی اولوب جدی ومهم بحثلر گه کرشمك کبارلق ونزاکتکه مخالفدر. پاراخودلرده بعضاً یالغز باشنه سیاحت ایدن خاتونلرغه اوچرانیلور یاننده ایری یا محرمی اولمایان خاتون ایله سویله‌شمك هر ملت‌نك کبارلری آراسنده بیك الوغ عیب صانالور.

مسلمانلر اوچون ایسه، خلوت باجنبه‌نك حراملغی معلومدر. لکن شایان تأسفدر که عقلا وشرعا ممنوع اولان اوشبو ایشه میل وهوس بزم اهل اسلام مسافرلرنده آرتغراق کورنمکده‌در.

آخری وار.

عبد الرحمن کریم.

اصول تربیه (پیدا گوگیکه)

نظافت واستحکام.

ته‌ن وگه‌وده‌نك پاك بولمقلغی سلامتلکنك شرطلرندندر. چونکه بدننك سلامتلك اوچون کیره‌ك بولغان عمللرنده تیرینك دخلی بیك کوبدر. تیریده مسام اسملی بیك کوب یوللر وتیشکلر باردر. بونلردن هر وقتده گه‌وده‌نك اچندن ضررلی بوو پارلر، مای وتیرلر چقوب طورمقده‌درلر.

گه‌وده بیك کرله‌نو ومایلانو سببلی بوتیشکلر طوْمالانسه‌لر، مذکور ضررلی پارلر کیره گنچه چقمی قالمق لازم بولادر.

اول پارلر چقمی قالسه‌لرده، هیچ یوغالو احتماللری یوقدر. قایا بولسه‌ده، گه‌وده‌نك بر یرینه باروب صاری‌صو کبی بر زحمت بولوب اورناشمی حالی یوقدر. اگرده گه‌وده‌نك هر بر تیشکلری تمام طوْمالانوب بیتسه، کشی چدی آلمی اوله‌در.

دارو ایته‌م دیوب بوتون‌ته‌نینه (ایبود) سورتوسببلی اولوب کیتکان کشیلر بیك کوب بولمشدر.

چونکه (ایبود) ته‌ننی قورووب بر آز وقته قدر تیری تیشکلرینی تمام طوْمالاب طورا ایمش.

شاخشیلق کرلیلك سببلی ته‌ن تیشکلری طوْمالانو، شش، چووان، قوتر، بتچه، تیمره‌و وقچو کبی آورلرغه‌ده سبب بولادر.

شول سببلی ته‌ننی هر وقت بیك پاك طوْتارغه تیشلی بولادر. هر آتناده صابن ایله جوونوب قوینمق ومزچاغه کروب تیرله‌ب یوولمق شونك اوچون لازمدر.

بالالرنك ته‌نینی کرله‌ندن پاك طوْتمق اوچون جلی صولی بر صاوتده قویوندرو تیشدر. کون صاین بر قوینی‌رمی قالو هیچ یارامیدر. بالانی کیچ برله یوقوغه یاتقرور آلدندن قویندرو معقولدر. چونکه صو (نیرو سیته) یعنی جلگینه تأثیر قیلو سببلی، بالا قوینغاندن صوك بیك طنچ یوقلیدر.

بالانی قارنی بیك طوق وقتده قویندرماسقه کیره‌ك. چونکه قوینغاندن صوك آش قازانینك قوتی کیمیدر. شول سببدن آشی هضم قیلنمیچی بالانك معده‌سی بوزلو احتمالی باردر. بالا قویندرمق اوچون کول ویلغا صووی، قویو صوودن فائده‌لیراقدر، قویو صوونده بالانك گه‌وده‌سینه ضرر کیتره طورغان طوزلر بولادر.

بالا قوینا چق صونك جلیلغینی‌ده چامالاب استعمال قیلورغه کیره‌ك. صووغراق صو بولغانده بالاغه صووق تییه‌در. آرتغراق جلی بولسه، بالانك حرارتینی آرتدرادر. بالا اوزی‌ده فزوبراق طورغان چاغی طوغری کیلگانده بیك جلی صوده قویندرو بیك خطردر. چونکه صو گاها کشینك حرارتینی ٣ گرادس قدر آرتدرادر، بونك اوچون بالا یاش وقتده صونك حرارتینی رییومر اولچه‌وی ایله (٢٨) درجه چاماسنده بولورغه تییشلیدر. بر یاشلك بالانی (٢٦) درجه‌لك صوده، ایکی یاشلکنی (٢۴) درجه‌لکده، اوچ یاشلکنی (٢٢) درجه‌لکده قویندروده ضرر یوقدر.

صونك حرارتینی قول ایله گنه چامالاو بیتمیدر. بونك اوچون (تیر مومیتر) اسمه‌لی اسسیلك اولچه‌وی استعمال قیلمالی.

صونك حرارتی تیشلی قدرندن ایکی درجه گنه آرتق یا کیم بولووی‌ده خوفلیدر: فائده اوچون بولغان قویندرو ضرر کیترو احتماللدر.

بالانی چیله‌ك کبی تیره‌ن صاوتده صوغه بوتونله‌ی چومدروب قویندرو بیك ضررلیدر. چونکه اول تقدیرده صو بالانك اچینی وکوکره‌گینی باصوب صولووینی طارایتادر. صو اچنده صولو آلو الوغ کشیلر اوچون‌ده آور بولادر. یاش بالا اوچون بونك آورلغی طاغی‌ده آرتقدر. شول سببدن بالانی قولاشا وقانی کبی آوزنچه صاوتده صایراق صوده قویندرورغه تییشلیدر. بو صاوتلر هر وقت بیك پاك طوتلورغه تییشلیدر.

بالانك قولاغینه صو کرتورگه یاراماغانینی هر کم بله‌در. اما شاخشی صونی بالانك کوزینه‌تییرورگه یاراماغانندن کوب کشینك خبری یوقدر. حال بوکه بالالرنك کوزلری آورمقلغی کوبسنچه کوزلرینه نجس صو تییودن بولادر. بالانی صوده بیش دقیقه‌دن آرتق طوتارغه یارامیدر. اوزاق صوده طورو گه‌وده‌نی ضعیفله‌ندره‌در.

صودن چقغاندن صوك قوری وجلی جه‌یمه گه تیز تورلمسه، بالاغه صووق تییه‌در. یووشله‌نگان جه‌یمه ایله بالانی یوقوغه، یوقلاتوده، یارامیدر. ته‌نی کیبشنگاندن صوك ینه ایکنچی قوری جه‌یمه ایله‌تورمك تییشلیدر.

بالالرنی زور ایغاچ‌ده همان یوونورغه وگه‌وده‌سنی وکییم صالمینی پاك طوتارغه ملکه‌له‌ندرمك تییشلیدر. چونکه پاکلکنك، گه‌وده‌نك سلامتلگینه‌ده کوکلنك شادلغینه‌ده، خلقنك کورکه‌م بولووینه‌ده دخلی باردر. یوزلری قوللری طورانلی طوفراقلی وقتلرنده کوب کشینك کیفی بولماوی خلقی طارایدیغی شول سببدندر.

بالالر یاشدن اوك یوونورغه پاکله‌نورگه هر ییرلریلی تمیز طوتارغه اویره‌نسه‌لر، پاکلك آنلرغه بر ملکه بولوب کیته‌در. ملکه‌له‌نگان عادتنی کشی عمری بوینچه لذت ایله ادا قیلادر.

بالانی تربیه‌ده اوشبو تمیزلککه اویره‌تمك قاعده‌سینه بیك دقت قیلمق تییشلیدر.

بو مقاله پیدا گوگیکه کتابلرینه طبیبلرنك تجربه‌سی بوینچه یازلمش سوزلردر. بر کشینك اوز فکری ایله گنه سویله‌نگان سوزلر توگلدر.

اسلام عالمندن.

یاپونیه علماسندن یاوروپا وآمیریکا مملکتلرینه دین ومدنیت حقنده تفتیش وتحقیق اوچون چقمش (لوتیط) جنابلری بوکونلرده هندستانده لاهور شهرینه کیلوب تورلی مجلسلر یاصاب هند مسلمانلرینه نطق ووعظلر سویله‌ب مسلمانلر دنیا علملرینی

او قوب ترقی ایتمه گه دیمه‌لمشدر. سوز آراسنده دیمش:

«یاپونیه‌نك بو قدر ترقی ایتوارینه اوچ درلو اخلاقی سبب بولمشدر:

برنچیسی کسب واجتهاد، ایکنچیسی دوستلق وصداقت، اوچنچیسی اهل معارفنك سوزینه تیز مسلم بولودر. تفتیش بعدنده میکا معلوم اولدی که اسلام دیننده بو اوچ اخلاق حسنه ایله برلکده ینه یوز تورلی اخلاق حسنه بویورلمش ایمش. عجبا سز مسلمانلر، نی اوچون دینگزده بویورلغان اخلاق حسنه بوینچه عمل وحرکت قیلمیسز. اگرده سز دینگزده دنیا گز اوچون بویورلمش کورکم خلقلر بوینچه اجتهاد ومعامله‌ده بولسه‌گز، یاپونیه اهالیسندن‌ده آرتغراق ترقی ایدر ایدگز. زینهار غافل بولماگز، آخرت عمللرگزگه اجتهاد قیلغانگز کبی دنیا عمللرنده‌ده کیمچیلك قیلماگز. مین سزنك دینگزنی بیك یاراتدم. نصیب بولسه، بوسنه ایبون باشنده یاپونیه‌ده قورلاچق دین تیکشرو مجلسنده‌ده مین اسلام دینینك فضیلتینی اثبات قیلاچقمن. یاپونیه خلقینك اخلاقی اسلامده بویورلغان اخلاقغه بیك اوخشیدر. اسلام دیننده بزنك خلقغه هیچ یات کورله‌چك ماده یوقدر. هند مسلمانلرینك زیره‌کلکده اوتکنلکده وهر اشکه قابلیتده یاپون خلقینه بیك اوخشیلر ایکان. احتمال که برزمان بیك دوستلانوب‌ده کیته‌رمز» اقدام.

صوڭغی خبرلرگه قاراغانده یاپونیه ایمپراطوری میکاد وجنابلری استانبول سلطانی عبدالحمید خان حضرتلرینه رسمی التماس نامه یوللاب، ۱ نچی ایبونده یاپونیه‌ده بولاچق دین صایلاو مجلسینه اسلام دینی‌نك حقلغینی اثبات قیلدرمق اوچون برایکی وکیل یوللامقلغینی اوتنمشدر.

بو وظیفه ایله ایستانبولدن مشهور فیلوسوف احمد مدحت افندی ایله علمادن اسماعیل حقی افندی جنابلری ارسال قیلنمقلری احتمال ایده‌در. بو افندیلر یکرمی اوتوز یلدن بیرلی اسلام دینینك حقلغینی تاریخی وفنی دلیللر اثبات ایدوب وباشقه دینلرینك کیمچیلکلرینی هر تورلی سندلر ایله اظهار قیلوب مشغول بولغان حکیم علمادندرلر. احمد مدحت افندی فرانسزچه وانگلیزچه خطبه ونطقلر سویله‌مکه قادر هر جهتدن فاضل بر آدمدر. سعادتلو احمد مدحت افندینك نصارا دینلرینی رد وابطال ایتمك لو چون چقاردیغی اوچ جلدلك مدافعه اسملی کتابی یاورو پا تللرینه‌ده ترجمه قیلنمش مشهور کتابدر. یهود ونصارا قارشنده مقبول بولغان تورات وانجیل کبی مقدس کتابلردن حضرتا محمد علیه السلامنك کیله‌چگینه دلالت قیلا طورغان آیتلرنی جمع قیلوب چقارغان (بشائر) اسملی کتابی ینه مشهوردر. فضیلتلو اسماعیل حقی افندی رساله‌ء حمیدیه اسملی کتابنك مترجمیدر. بو کتابده‌ده اسلام دینی‌نك حقلغی بیك آچق دلیللر ایله اثبات قیلنمشدر. نصاری ودهریلر طرفندن اسلام دینینه قارشی اعتراض ایتوب کیترلگان بحثلرنك هر برسینه بو کتابده بیك آچق وشافی جوابلر ویرلمشدر.

بو وکیللر حاضر روسیه آرقلی سیبیریه‌نیمر یولی آرقلی کیتسه‌لرده اقل یکرمی کون وقت اوتمیچی یاپونیه‌گه باروب یتو احتماللری یوقدر. یولده تورلی مانعلر بولوده احتمال. شول سببدن مجلسنك اولینه ایرشولری شبهه‌لیدر.

ینه صوڭغی خبرلردن معلوم بولدی که یاپونیه‌نك دین صایلاو مجلسینه ترکیه طرفندن راسم بك اسملی کشی تعیین قیلنمشدر.

راسم بك کوب یللردن بیرلی جاوا جزیره‌سنده (باتاویه) شهرنده ترکیه طرفندن (کونسول) بولوب طورادر. علوم اسلامیه‌ده کامل علمادندر.

جاوا جزیره‌سی یاپونیه‌دن بیك یراق توگلدر. اول جزیره‌ده یاپونیلر سودا وتجارت ایله کوب بولنورلر. شول جهتدن راسم بك یاپون اسانینی بیك گوزل بله ایمش.

ینه اسلام طرفندن ابو مجلسده عبدالرحمن طومسون اسملی آنگلیچانده حاضر بولاچقدر. بو آدمده علوم اسلامیه‌ده ماهر بر مستشرق ایدی. بیش سنه مقدم اسلام دینینه کرمشدر.

یاپونیه‌ده ۱ نچی ایبونده دین صایلاو مجلسنده اوقولمق اوچون لوندونده خلیل خالد اسملی بر ترك انگلیزچه بر کتاب تألیف قیلمشدر. بو کتابده اسلام دینینك حقلغینی هر تورلی فنی ومنطقی دلیللر ایله اثبات قیلمشدر.

صدرالدین مقصودی.

ترجمان جریده‌سی ۵۰ نچی نومرنده یاپونیه‌ده دین مجلسنده حاضر بولوب اسلام دیننك حقلغینی اثبات قیلمق اوچون روسیه‌دن صدرالدین مقصودی جنابلرندن باشقه مناسب کشی یوق دیمشدر.

اوشبو مناسبت ایله صدرالدین افندینك مختصر ترجمهٔ حالنی یولدز صحیفه‌لرنده بر آز بیان قیلونی مناسب بولدم.

صدرالدین افندی ۱۸۷۸ نچی سنه آوگوستنده قزان جوارنده طاشصو قریه‌سنده وجوده کیلمشدر. قزان اطرافنده قاضی، آخوند، مدرس، امام اولارق هر بری علمادن اولمق ایله مشهور (مقصودی) قبیله‌سندن ملا نظام الدین حضرت مقصودینك اوچنچی مخدومیدر؛ محررمز احمد هادی مقصودینك عینی برادریدر. قزانده وقریه‌ده علوم اسلامیه‌دن ختم ایتدکدن صوڭره قزان دار المعلمین‌نده تکمیل تحصیل ایتمشدر.

استانبولده بر مقدار استقامت ایتدکدن صوڭره (۱۹۰۱) نچی سنه‌دن بیرو پاریژ شهرنده دار الفنوننك حقوق شعبه‌سنده (یوردیچسکی فاکولتیده) تحصیل ایتمکده ایدی. اوشبو سنه ایبون آخرنده خروج امتحانینی ویروب تکمیل فنون دیپلومینی آلدقدن صوڭره قزان شهرینه قایتوب یولدز جریده‌سینك تحریرینه اشتراك ایده‌چکدر.

صدرالدین افندی پاریژده وقتنده فنون فلسفیه وفنون اجتماعیه درسلرینه‌ده دوام ایتمشدر.

ترکیچه، فارسیچه، عربچه، روسچه، فرانسزچه ولاتینچه مکالمه وتحریره مقتدر فاضل بر آدمدر؛ قزانده، قریمده واستانبولده بعض گازیته‌لرده گاها اثر وتحریرلری کورلمکده دار.

بوسنه پاریژده مشرق اهالیسی خصوصا اهل اسلام احوالندن ایکی اوچ مرتبه فرانسوزچه خصوصی لیکسیه‌لر اوقومش ولیکسیه‌سینی استماع ایتمك اوچون مجلسده پاریژنك مشهور بعض مستشرقلری‌ده حاضر بولمشلر.

علوم اسلامیه، فنون، حقوق وفلسفه‌دن خبردارلغی ایله برابر تاریخ ادیانده توغلی معلومدر. فرانسوزچه خطبه ونطقلر سویله‌مه‌گه مقتدر اولدیغندن دین مباحثه‌لرینه اقتدارینه شبهه یوقدر.

لکن شایان تأسفدرکه آخر امتحان وقتلری اولدیغی اوچون یاپونیه‌یه کیده‌میه‌چکدر. شویله ایسه‌ده، یاپونیه‌ده بولاچق دین کونگره‌سینه دین اسلامنڭ حقوق وفلسفهٔ اخلاقیه‌یه تعلقلی مسئله‌لرینی اجمالا بیان قیلوب مختصر بر (معروضه) حاضرله‌مشدر.

ضیا ناصری.

خارجی خبرلر.

آنگلیه وترکیه.

مصرده اسلام گازیته لرینڭ یازدقلرینه نظرا مشهور طورسینا واقعه مسئله‌سی اهل سیاست قارشنده آنگلیه نڭ اعتبارینی بیك توشرمشدر. اوشبو مسئله‌ده کورسه‌تیکی تدبیرلرده آنگلیه نڭ قورقاقلغی وضعیفلگی بوتون دنیاغه معلوم بولمشدر.

اوّل ترکیه نڭ حج تیمر یولینڭ عقبه شهرینه چقوندن آنگلیه نڭ خوفله‌نوی اوزی بر قورقاقلقدر.

صوڭره ترکیه غیرت ایله طورغانینی کورگاچ ده؛ اوشبو خصوصده فرانسیه ایله روسیه‌گه زینهار مینی یاقلی کورگز دیوب یالنماقلغی ایکنچی بر واقلانودر.

ینه آنگلیه ایتالیه‌یه‌ده طاریلکه طوتوب طرابلیس‌نی باصا آلسه‌ڭ، باصارسڭ اول وقت مین سیڭا آرقلی کیلمه‌م دیوب قوشتانلانووی، بوتون اهالیسی خلاف اولدیغی حالده روسیه‌گه بورو چینی بیك قووانوب بیرووی هر برسی آنگلیه نڭ قاوشاویته دلیللردر.

آنگلیه ترکیه‌یه ویرمش اولتیماتومنده مهلتنی اون کون قدر اوزاق قویمقلغی ده ترکیه نڭ صوغش باشلاوندن خوفله‌نو سببلی واقع بولمش ایمش. آندن صوڭره ترکیه ایله آراده یورگان تیلیگرام خبرلرینی بر آتنا قدر خلقدن یاشروب یورتوی ده بهادرلك علامتی اتوگلدر.

اوّلده شهنشاهلق وگیگیمونیلکنی دعوا قیلغان آنگلیه نڭ ترکیه‌دن قورقوب بو معامله‌لرده بولووی درجه‌سینڭ کچره بووینی اوزی بله باشلاوینه دلیلدر.

ترکیه آنگلیه‌نڭ سوزینی قبول ایتدی. طابه‌دن عسکرینی آلدی. مصر ایله ترکیه چیگی عقبه‌دن بیش چاقرم مغرب طرفندن بین قیلنوب عقبه هنوز ترکیه طرفنده قالاچق بولدی. بومسئله‌ده ترکیه آنگلیه‌یه مغلوب اولدیمی؟ خیر مغلوب اولمادی، بلکه غالب اولدی. ترکیه نڭ مقصودی عقبه‌یه حج یولینی چغارمق ایدی. ایمدی البته چغاراچق. بونی آنگلیه منع قیلا آلمادی. آنگلیه طابه‌ده کریپوست قورماقچی ایدی. سلطان قوردرمادی، آنگلیه‌نی قودی. ایمدی آنگلیه اول فکرندن قایتدی. ترکیه طابه‌یه عسکرینی آنگلیه گه کریپوست قوردرماس اوچون کرتکان ایدی! آنگلیه طابه‌نی ترکیه بولونله‌ی آلاچق دیوب قورقدی. آنگلیه طابه‌یه هیچ بر اش قیلماسقه وعده قیلغاچ ترکیه عسکرینی آلدی. بو نزاع چقغاندن صوڭ مصرده مسلمان گازیته لری عموما آنگلیه نڭ خلافینه یازدیلر. مصر اهالیسی تمام غیرتله‌نه باشلادی. بیرمز ویته‌نمز غضب طریقنچه حاضرگه آنگلیه تصرفنده ایسه‌ده، بزنڭ قلبمز سلطان تصرفنده دیب سویله‌نه باشلادیلر. هندستان مسلمانلری پروتیست ایته‌رگه حاضرله‌ندیلر.

بو حاللردن آنگلیه ده‌ترکیه‌ده بیك کوب عبرت آلدیلر. لکن بو عبرتدن آنگلیه محزون، ترکیه ممنون اولدی. ترك جریده‌سینڭ خبرینه قاراغانده اوشبو مسئله باشلانغان زمانده گیرمانیه‌نڭ استانبولده‌غی ایلچیسی بارون مارشال سلطان ایله کوریشوب آنگلیه گه قارشی بیك قاتی طورورغه کینگاش بیرمش اگرده اش زورغه کیتسه، گیرمانیه مطلقا ترکیه طرفنده بولاچغینی آڭلاتمش ایکان. آنگلیه یالندقدن صوڭره گیرمانیه‌پولیتیکه‌سینی بوزمش. بر کون مذکور مارشال ینه سلطان حضورینه باروب: «ایمدی بواشکه قاتشودن گیرمانیه معذوردر. سیاست اشلری بر آز آلماشنو سببلی عقبه مسئله‌سنده گیرمانیه ترکیه طرفندن طورا آلمایاچق. ممکن اولدیغی قدر نزاعنی صوغشقه طارتا کورمه‌گز» دیه‌مش. اوشبو سوزنی ایشتکاچ سلطان تغیرلانوب مارشالغه هیچ بر جواب قایتارمیچی اورنندن طوروب کیتمشدر. مارشالده حالنی سیزوب تیز سرایدن چقمشدر.

بو واقعه‌دن صوڭره گیرمانیه ایله ترکیه حکومتلری آراسنده بیك کوب تیلیگراملر یورمش.

هرنه ایسه، گیرمانیه ایمپیراتورینه سلطان بیك قاتی اوپکه قیلمشدر. آرالر بیك صوونمشدر.

مصرده (المقطم) اسملی عربچه بر گازیته بوکونلرده همان آنگلیه طرفندن یازدیغی اوچون، ترکیه گه بیك کوب تل تیردیکی اوچون بوتون مصر مسلمانلری بایکوت یاصامشلر. بو جریده‌نڭ محرری قبطی بر نصرانیدر.

قتای و یاپونیه.

پرینس لیچن قتای نڭ صوغش کویه‌لری ایله یاپونیه‌غه باروب میکادو ایله کورشه‌چکدر. ایکی آراده عقد قیلناچق اتفاقنامه اوشبو سفرده امضا قیلناچق دیوب‌ده گمان قیلنادر.

فارسیه (ایران)

ایرانده (دار العدالة) اسمنده روسیه نڭ (شورای دولتی) کبی بر (مجلس شوری) آچلاچغی گازیته لرده یازلمش ایدی. حاضرگه قدر بو دیوان بالفعل آچلوب بیتمسه‌ده، حقنده کینگاش وتدبیرلر یورمکده‌در. ایران اهالیسی عموما بو مجلس حقنده مذاکره قیلشمقده‌درلر. رخصت رسمیه ایله باصلمقده اولان (زورنامه) لرده یعنی گازیته لرده درلو مقاله‌لر نشر اولندیغی کبی رخصتسز طبع قیلنا طورغان (شبنامه) لرده یعنی پروکلاماتسیه لرده‌ده درلو لطیفه وکریتیکه‌لر درج قیلنمقده‌در.

بزنڭ روسیه‌ده‌ده دوماغه ومطلق ادارهٔ مشروطه گه خلاف طوروچی ایسکی فکرلی قاراگروهلر اولدیغی کبی، ایرانده‌ده دار العداله گه خلاف طوروچیلر کوب ایمش. معلوم اولدیغی اوزره دار العداله‌ده مملکتنی اداره قیلو خصوصنده خلقدن کینگاش صورالاچقدر. اوشبو تدبیرنی معقول کورمیچی ایراننڭ بر وزیری وزرا مجلسنده مشاوره وقتنده اوزون بر نطقنده اوشبو سوزلری‌ده سویله‌مش:

«طاوق وقوی کبی حیوانلر انسانلر اوچون یارانلمشلردر. مملکت خلقی ده پادشاه ووزیرلرنڭ اداره‌سی اوچون یارانلمشلردر، نیته‌که طاوق وقوینی صویغان زمانده مذکور حیوانلرنڭ فکرینی صوراشونڭ لزومی یوقدر، شونڭ کبی مملکت خلقینی اداره قیلو اوچون‌ده آنلرنڭ اوزلرندن کینگاش صورامقه احتیاج یوقدر»! بو نطقنڭ مختصر معنی اوشبودن عبارتدر.

«حیوانلرنی طویوب طورمق اوچون اوزلرندن کینگاش صوراو معقول اولمادیغی

کبی، اهالینی صویمیچی طونامق اوچون‌ده، کیکاشلرینی صورراو معقول توگلدر.»،

بو وزیر ریاسز بر کشی ایکان بو سوزی ایله ایران بیوروکراتیه‌سینك سرینی بوتون خلقغه آڭلاتمش. باشقه مملکتلرنك بیوروا کراتلری عباره‌نی بویله تدبیرسز سویله‌میلر. اویله اوستاجوابلر ترتیب قیلالرکه اویلامیچی اوستدن گنه اوقوب کیتکان کشی، حق وصواب دییوب بلور.

ترکیه وفارسیه.

ترکیه ایله ایران آراسنده مملکت چیکلری خصوصنده‌غی نزاعلر بتمش. نزاعلی بیرلرنك کوبره‌گی ترکیه طرفنده قالمش. شول سببدن ایمدی اوشبو ایکی اسلام دولتلری آراسنده دوستلق یاڭغارمشدر.

حاضرده سودا قیلشو ومال چغارشو خصوصنده‌ده آرالرنك عهد نامه یاصالمشدر.

ترکی جریده‌لر.

۱۸ نچی مایده شهرمزده (**طاڭ**) یولدزی اسمنده ینه بر گازیته چغا باشلادی. خالص قزان شیوسنده غیرتلی بر جریده اولور کبی کورینه‌در. حقیقی محررلرینی تبریك ایدرز.

(طاڭ) برنچی نسخه‌سنده ترکی گازیته‌لرنك بعضلرینی انتقاد قیلونی آرزو قیلمشدر. بو حالدن قزاننك (بر) خبرچیسی بزکه‌ده التفات قیلغان دییوب کیچه بیك ماقتاندی.

اوفاده ادارهٔ اسلامیه محکمه‌سی اسمینه (معلومات اسلامیه) اسمنده بر جریده نشر قیلمغه رخصت ویرلمشدر. مسئول محرری تعیین قیلنمادیغندن بو کونگه‌قدر نشر قیلنمی طورادر.

اوفاده نشر قیلنمغه باشلامش (العالم الاسلامی) بوڭا باشقه‌در.

تیز کوندن قزانده (آزاد خلق) اسمنده ینه بر گازیته چغاچقدر.

گازیته‌لر کوبه‌یو سببلی اوقوچیلرده آزلق کورنه‌کندن، ترکیه‌دن بر ایکی میلیون اوقوچیلر کیترتو فرضی‌ده لطیفه‌چیلر آراسنك سویله‌نه‌در.

یاڤرو پا ایله آزیه آراسنده یاڭغا بر گازیته بیك الوغ حرفلر ایله (آلوچیلرم ایمدی بیك کوبه‌یدی) دییوب اعلان قیلادر.

اوچ آیده آلوچینك بیك کوبه‌یماکلگی الوغ بر کرامتدر.

لکن حضرت ایشاننك اوزلدن روایت قیلنمش کرامتدر. شول سببدن عقللی مریدلرنك ایشانولری بر آز شبهه‌لیدر.

معنالی سوزلر.

محرر افندی، ۱۳ نچی نومرولی یولدزکزده شعرمنی درج ایدوب مینی عالمه خور ایتمش ایدکز. شعرم طوپاس اولسه، درج قیلمامق کیره‌ك ایدی. درج قیلدقده بندن کولوب انتقاد قیلمامق لازم ایدی.

سز محرر افندیلر، هر بر کز بیك عجیبسکز کندیکز بزم کبی جاهللر اوچون هیچ بر معلومات وفائده‌لی خبرلر ویرمه‌دیککز حالك هر برمزدن کولمکدن اویالمایورسکز. کولگان کشیگه گازیته‌لرنك‌ده هر بردن کولمك ممکندر. بزم آواده‌ده ترکی جریده‌لرنك هر بری حقنك لطیفه طریقنچه سویله‌نه‌ن سوزلر یوق دگلدر.

ایشته آرامزده سویله‌نمکده اولان سوزلرنك بعضلرینی اوشبو بندمك بیان ایله‌جکم. اگرده درج قیلماسه‌کز، بندیمی (خا خا خا)یه یا که (اوقلره)یوللاب درج قیلدراچغم.

ایشته ترکی جریده‌لر حقنده بزم آراده اوشبو سوزلر سویله‌نمکده‌در:

— یولدز ایله معلم اول آراسنده تفاوت وآیرما وارمی؟

— واردر. — نیندی آیرما؟

— معلم اوّل هر باسماسنده اوزگارتلوب باصلمقده ایدی. یولدز ایسه، اون نومرده بر کره‌گنه اوزگاره‌در. — نی روشچه؟

— یا شکلی آلماشنادر، یا لسان ومندرجاتی تبدل ایتمکده‌در.

— الفت ایله (مرآت) نك آیرماسی وارمی؟

— واردر: مرآت کوز گیسنده مشتریلرنك احوال وافکارینه مخالفت کورنمکده ایدی. الفت کوز گیسنده ایسه، مشتریلرنك افکارینه موافقت کورنمکده‌در.

— قزانده چغاچق ترکی گازیته وجریده‌لر حاضر آلتی قدر اولدی.

— ینه چغارمی ایکان؟

— چقسه ینه ایکی درلو چغار، ایمدی آرتق چغا آلماس.

— نی اوچون اویله گمان قیلاسز؟

— چونکه بر برسینه ایه‌روب قوشارغه ایمدی اسم بتدی: یولدزغه ایه‌روب (طاڭ یولدزی) چقدی، آزادغه ایه‌روب (آزاد خلق) چغاچق ایمش ایمدی باشقه اسم طابو مشکلدر.

— ینه چغاچق ایکی گازیته، نی اسمك بولور دییوب فرض قیلاسز؟

— (اوچاق مخبری) و (بیان الباطل) اسملرنده بولاچق ایمشلر.

— بو کونگه قدر بو ایکی گازیته‌لرنی نی اوچون چغارمی طورالر ایکان؟

— ویدا کتور طابا آلمیلر ایمش.

— نی اوچون؟

— چونکه قزانك روسچه‌ده‌تر کیچه‌ده سویله‌شه‌ده، یازاده بلمی طورغان کشی یوق ایمش.

— بیان الباطلنی چغارورغه احتیاج بارمی ایکان؟

— مینم گمانمچه آڭا هیچ احتیاج یوق.

— نی اوچون؟

— چونکه کوب گازیته نك آراسنده آننك وظیفه‌سینی ادا قیلوچیلری‌ده طابلادر.

— حاضرده روسیه‌ده سینزورسز چغا طورغان گازیته وارمی؟

— واردر، لکن فقط بر گنه‌در.

— هانگی گازیته‌در؟

— جایقده فکر گازیته‌سی گنه‌در چونکه سینزورسز چغادر دییوب فقط آننك باشینه یازلمشدر.

— ادیبلر کوبه‌یگان (وقت)ده نی قیلنور؟

— ادبیات قاچقغه طوترلوب توگلور.

— جریده‌لره مقبول اولمایان مقاله‌لی نه‌رہیه قویلورلر؟

— ادبیات قاپچغینه طوترلورلر.

— بیلگه قارشی پاروس ایله یوری طورغان کویمه‌چیلر واردر. دنیاده بیلگه قارشی کیدن باشقه شیلرده وارمی؟

— واردر. قزانده بر گازیته بیلگه واغمغه قارشی کیده‌چکدر.

— صاغ وسلامت آدم اوچون جنازه نمازی اوقولورمی؟

— گاها اوقولور: گازیته‌لرنك بری ایران شاهی اوچون ایکی مرتبه جنازه اوقودی. رحمت ایله دعا قیلدی. مرثیه ومناقبی حقنده‌ده ترجمانلق ایتدی. لکن مظفر الدین شاه جنابلری هنوز صاغ وسلامتدر. بر آز خسته

ایسه‌ده، وفات ایتدیگی یوقدر.

—

— گازیته‌لرده یازلان بعض مقاله‌لرنی اوچون هیچ کم آڭلامار درجه‌ده آغر عباره‌لر ایله یازلادر؟

— فصاحت ترکیه کتابلرینه رکیك و معقد عباره‌لره مثال چوق اولسون اوچون.

—

— ادبی جریده ایله عوام گازیته سینك آیرمه‌سی وارمی؟

— واردر: ادبی جریده‌ده لطیفه و پولیمیکه کنایه و تعریض طریقی ایله یازلور، عوام گازیتنه عوامنك اورده‌که قازقاعده‌سی بوینه جواب و تعریضلر عوامچه تصریح ایله یورتلور.

محررلر گوردن تیمرپای.

یولدز

تیمرپای آغای، انتقاد و لطیفه‌لر گز بیك معنالیدر. لکن گازیته‌لر حقنده بویله لطیفه‌لر قیلمقگز برآز ایرته‌در.

معلومگز مملکتمزده جریده‌لر فقط اوشبو قشلق کوبه‌یدیلر. هر بری بیك یاکادرلر یاکا وقتده هر نرسه‌ده برآز کیمچیلکلر اولمق طبیعیدر. انتقادگزدن یولدزی‌ده محروم ایتمه مشسز. التفاتگزه تشکر ایدرز. کیفگز کیتمه‌سون اوچون مقاله گزی تماما درج قیلدم. لکن یولدز حقنده‌غی تعریضگزه جواب ویرمی قالمایاجغم. باشقه گازیته‌لر شاید اوز جوابلرینی اوزلری ویرورلر.

یولدزك شکلی اوزگارووینه و لسانینه اعتراض قیلمشسز. بو دنیا تغیر عالمی اولدیغندن هرشی برآز تغیر ایتمی حالی یوقدر. لکن هرشی نقصان طرفینه دگل، کمال طرفینه آوشمالی. یولدزك لسانی بر آز تغیر ایتسه‌ده، مشتریلرینه آڭلانماز درجه‌یه کلمك احتمالی یوقدر.

غزل

ملت اسلام بوکون، آباد اولسه وقتیدر
قیغوده قالمش کوڭل‌لر شاد اولسه وقتیدر
کوب زمان ایتدی دوام ملت اسارتده لیتقه‌را
اشمدی بو بیچاره‌لر، آزاد اولسه وقتیدر
شبهه‌سز هر قیغوصوکنده، اولور شادلق بدل
غصه‌دن ویران کوڭل، بنیاد اولسه وقتیدر
بیوقسل دور فلکدن، چکدی اخوان کوب جفا
شمدی بو مظلوملره، امداد اولسه وقتیدر
بخت دولت نوبت ایله، دور ایدر بین الامم
بختلو دیب بزلره، هم آد اولسه وقتیدر
جور و جفایه سکوت ای، له کچوردك کوب زمان
بزدن ایمدی ناله و فریاد اولسه وقتیدر
عدل ایله آزادلق کلا، سه اسارت اورنینه
شول زمانلر بزلره، اعیاد اولسه وقتیدر
اوشبو عالمده تغیر، هم تبدلدر نظام
جور ظلم اورنینه عد، لداد اولسه وقتیدر
ئه‌یله صادق شادلق ایسه، مدی عدالت ییللری
هر مسلمان اوشبو کون، دلشاد اولسه وقتیدر

ملا صادق ایمانقلی ٦ نچی مای.

دوخونوی صوبرانیه‌دن و باشقه محکمه‌لردن بولغان سؤاللرغه قارشی میتریکه دفترندن روسچه رسمی جواب اوچون کیره‌کلی سوزلری باصدرلمش کاغدلرنك یوز نسخه‌سی ۲ صوم ۵۰ تییندن قزانده اکریمفلر کتبخانه‌سنده صاتلمقده‌در. ۳—۳

تش طبیبی.

کالیریه آ. سمیرنوڤا هر کون تشلری ضعیف کشیلرنی قبول ایتوب آورتقان تشلرنی دوالیدر، کیتلگان تشلرنی آلتون و فارفور ایله یامیدر، آلتوندن کومشدن و کاوچوکدن یاصالغان یاکا تشلر قویادر. الوغ کازانسکی اورامده بیرگمان یورتنده ۲۳ نچی فاتیرده.

روسچه — عربچه لغات کتابی.
(۱۲۰۰) صفحه‌لك مکمل قاموس روسی و عربی پوچته مصرفی ایله بهاسی (۴) صومدر.
«یولدز» کتبخانه‌سنده صاتلور.

تش دوکتوری

ا. م. بورلیاند. بالشوی پرالومنی اورامده گوردزین یورطنده. سرخاولرنی ایرته‌گی ساعت اوندن کیچکی ساعت آلتی غه قدر قبول ایته، یاکا تشلر قویادر.

☆ „یولدز“ ☆

شهر قزانده هفته‌ده بر مرتبه „یولدز“ اسملی ترکیچه بر جریده نشر قیلنمقده‌در. بو جریده‌ده فنی، معاشی، و سیاسی خبرلر هر بر ترکی آدم آڭلارلق درجه‌ده آچق قزان لسانی ایله یازلمقده‌درلر. وقتنده کیره‌کلی فنلرنی تحصیل ایتمه‌یوب قالان کیمسه همان بو جریده‌یی مطالعه قیلمق ایله کوب فنلردن اجمالا خبردار اولمق ممکندر. خصوصا اصول تعلیم و تربیه، بلاغت و فصاحت، حکمت و فلسفه فنلرندن و فنون طبیعیه‌دن درلو مقاله‌لر بو جریده‌ده زیاده‌چه یازلورلر. اهل اسلامنك مکتب و مدرسه و معیشت حاللرینی اصلاح قیلو خصوصنده اولان فکرلرده، بو جریده‌ده هر زمان تفصیل و انتقاد قیلنورلر. هفته اچنده اولان مهم واقعه‌لرنك اجمالی‌ده مختصرا درج قیلناچقدر. میدانه چغاچق یاڭی نظام عموما دقت ایله ترجمه قیلناچقلردر. دوما و شورای دولت دیوانلرنده مشاوره ایدله‌ن مسئله‌لر، رد یاکه قرار ویرله‌ن نظاملر تفصیلاتی ایله بیان قیلناچقلردر.

بر سنه‌لك بهاسی (۳) صوم، یارتی سنه‌لگی (۱) صوم (۵۰) تییندر.

محرر و ناشری: احمد هادی مقصودی.

Адресъ: Казань, Редакція „Юлдузъ“

اورینبورغده آطنه‌ده ایکی — اوچ مرتبه چقمقده اولان سیاسی ادبی اقتصادی غزته

„وقت“

بهاسی: بر یلغه ۴ صوم، آلتی ایغه ۲ صوم، اوچ آیغه ۱ صوم ۲۰ تیین.

محرری: محمد فاتح کریمف، ناشری: محمد ذاکر رمیف

آدرس: Оренбургъ, редакціи газеты „Вактъ“

قزانده معارف کتبخانه‌سنده، برادران کریمفلرده هم ابراهیم ادریسفده مشتری قبول ایدله هم هر نسخه‌سی برملب صاتلمقده‌در.

Лито-Типографія И. П. Харитонова. Казань, Пассажъ. Редакторъ-издатель: Ахмедъ-Гадій Низамовичъ Максудовъ.